

**MEMÒRIA-RECALL
GRUP DE TREBALL**

“El Suport Signat per accedir a la llengua oral i escrita: elaboració de graelles de valoració”

**COMISSIÓ DE SUPORT SIGNAT PER ACCEDIR A LA LO/LE
ACPCREDA**

Rosalía Gabriel, CREDA Comarques II
Núria Ocaña, CREDA Comarques II
Montserrat Pomés, CREDA Comarques II
Anna Rubiés, MALL
Marta Vinardell, CREDA Jordi Perelló (coordinadora)

Curs 2016/17

INTRODUCCIÓ

El document pràctic que teniu entre mans pretén ser la continuació del treball de reflexió més teòric elaborat el curs 2015/16 pel grup de treball de l'ACPCREDA sobre els diferents tipus de “Suport Signat per accedir a la llengua oral i escrita” elaborat per les integrants del grup R. Gabriel, M. Martín, M.Pomés del CREDA Comarques II; N.Ocaña i A.Rubies, MALLs i la coordinadora del grup M. Vinardell, del CREDA Jordi Perelló. Es va elaborar un document teòric i explicatiu, sobre els diferents tipus de Suport Signat, que és consultable i recomanable abans d'utilitzar el present document pràctic.

Es va reflexionar i posar en pràctica com i quan utilitzar els recursos dels diferents tipus de Suport Signat, que són bàsicament quatre: els fonemes dactilològics, la dactilologia, el català signat i el català signat exacte; essent estratègies que són també recursos augmentatius per accedir a la comprensió de la llengua oral i escrita per a l'alumnat amb sordesa i/o amb trastorns de llenguatge que precisen de Suport Signat. Els signes que s'empren són propis de la Llengua de Signes Catalana, de manera que és necessària la seva estandarització entre els i les professionals que en fan ús per una òptima homogeneïtat en la seva aplicació.

Cal recordar que a més d'emprar el Suport Signat com a recurs per accedir a la llengua oral i escrita, des de l'àmbit més logopèdic i de tasques pròpies de la MALL pel que fa al desenvolupament lingüístic i comunicatiu; els centres educatius tenen l'opció de poder contemplar i incloure en el seu projecte educatiu de centre, l'àrea de la Llengua de Signes Catalana (LSC) que té un Currículum propi per les diferents etapes educatives que a hores d'ara està en procés de revisió per la Comissió Bilingüe del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Aquesta àrea hauria d'estar impartida per un docent –professional amb sordesa- del centre educatiu, amb les titulacions i formació acreditada per a l'ensenyament i aprenentatge de la Llengua de Signes Catalana. És important tenir en compte que l'LSC és una llengua més, un recurs alternatiu i complementària als altres que podrien obtenir els alumnes amb sordesa.

A mesura que s'ha anat analitzant i aprofundint en el Suport Signat com a eina pràctica i d'andamiatge en el desenvolupament del llenguatge, i a partir de l'experiència i el bagatge que com a logopedes i/o MALLs han anat adquirint amb alumnat sord i amb trastorns de llenguatge, s'ha vist la necessitat de crear d'unes **graelles de valoració** de l'ús de cada tipus de suport signat.

Aquest document pràctic restarà obert per a posteriors modificacions en funció dels resultats obtinguts de la seva aplicació. També, segons la complexitat lingüística del treball amb l'alumne, es poden elaborar noves graelles i/o matisar el contingut de les ja existents.

JUSTIFICACIÓ DE LA GRAELLA

Així doncs, les graelles que es presenten en aquest document, fruit de la reflexió professional continuada sobre la pràctica logopèdica diària, poden ajudar als professionals que les utilitzin a clarificar criteris d'avaluació i d'intervenció, i oferir pautes:

- D'**avaluació inicial** que ajudin als professionals a reflexionar i decidir el tipus de llengua de comunicació més adient per l'alumnat.
- De **seguiment** en el treball d'iniciació, coneixement i domini de cada tipus de suport signat, tot perfilant noves maneres de treballar.
- Per a generar **registres individuals** d'estratègies, recursos, continguts i formes lingüístiques de cada alumne/a i que facilitin tant una anàlisi i estudi posteriors, com la seva divulgació en l'àmbit d'intervenció de logopedes i MALLs amb l'alumnat sord i amb trastorns de llenguatge – TELL i altres.

FINALITAT DE LA GRAELLA

Com podeu observar, en cada graella es generen diferents **nivells d'observació de la comprensió i l'expressió signada i/o oral-escrita** dels alumnes:

- Reconeixement del signe
- Producció del signe (imitació)
- Producció del signe + producció oral (imitació)
- Ús espontani del signe + producció oral
- Expressió oral espontània

La informació que ens oferirà l'observació d'aquestes variables en els diferents contextos -escolars, familiars, de lleure...-, situacions comunicatives, en les funcions comunicatives emprades i els exponents lingüístics concrets, ens pot ajudar a ajustar millor les valoracions inicials, respondre a les hipòtesis que marcaran la nostra intervenció i realitzar una planificació d'activitats funcionals més adequada al nivell de les competències creixents de cada alumne.

De la mateixa manera, ens permetrà tenir més dades significatives sobre:

- En quin moment evolutiu es troba l'alumne/a dins l'adquisició del Suport Signat.
- Quins tipus de suport realitza i/o necessita l' alumne.
- Quin suport li és més útil per a millorar en el procés de desenvolupament del llenguatge: els suports comprensius i/o els expressius.
- Amb quins signes l'alumne/a té més o menys habilitats.

METODOLOGIA A SEGUIR

L'aspecte metodològic ha de quedar ben clar i explícit en el pla de treball del logopeda que també haurà de saber explicar-lo als professionals implicats i a la família per anar valorant els resultats i contrastant-los entre tots – MALLs, tutor, mestres d' altres matèries.

Com ja hem esmentat anteriorment, podem utilitzar aquestes graelles en diferents moments del procés d'ensenyament – aprenentatge de l'alumnat amb sordesa. Pensem, però, que si és la primera vegada que s'aplica aquest tipus de suport, caldria assajar i provar-lo al llarg d'un petit període de temps, per a contrastar si és més o menys útil per l'alumne/a o el grup d'alumnes.

Els diferents moments i situacions per utilitzar les graelles poden ser:

- En l'**avaluació inicial** de l'alumnat. A inici de curs i/o en un canvi d'escolaritat, caldrà valorar per a cada alumne candidat a la utilització del suport signat, els avantatges i/o inconvenients que suposa la seva utilització a fi de poder anar avançant en els processos de comprensió i expressió del llenguatge. Així, seleccionarem el tipus de suport prioritari per a que l'alumne avanci en el desenvolupament del llenguatge oral.
- En l'**avaluació contínua**. A mesura que anem treballant, i desenvolupant el pla de treball logopèdic, serà necessària l'avaluació contínua del suport (bimensual, trimestral,...) per a observar i constatar els progressos de l'alumne. Així, podem anar comparant els resultats en les graelles seleccionades. Seria bo anar realitzant petits enregistraments sobre les produccions verbals de l'alumnat seleccionat, que ens ajudin a evidenciar el seu progrés, tant de cara a nosaltres com a professionals, com de cara a l'autoavaluació i com a referència del treball amb la família.
- En la **valoració final**. Ja en el darrer moment de valoració del pla de treball logopèdic, on també intervindrà el/la coordinador/a i psicopedagog/a del CREDA, es farà una revisió del ritme de treball de l'alumne, de la seva capacitat i habilitat per assimilar l'ajut que li suposa el nou suport, de la millora en el procés de desenvolupament del llenguatge i es valorarà la introducció de nous canvis o la continuïtat de la metodologia seleccionada.

GRAELLA DE LES FASES DE L'ADQUISICIÓ DELS FONEMES DACTILOLÒGICS

Què són els fonemes dactilològics?

És una estratègia visual i propioceptiva per assegurar la comprensió, emprant la dactilologia com a base, el punt i el mode d'articulació i el fonema. Permet la localització visual, com també la discriminació, dels sons i dels fonemes en l'aprenentatge de la llengua oral.

Es treballa i es valora la producció vocàlica amb la seva correspondència dactilològica, com també la seva entonació.

Tant l'alumne/a com la professional han d'emprar correctament la configuració que faci referència al fonema / so en qüestió.

VOCALS	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
A					
E					
I					
O					
U					

Observacions:

- Cal tenir en compte que la configuració de la mà ha d'anar acompanyada de la imatge de referència (percepció visual del so) i la producció oral.
- Un cop l'alumne/a tingui assolides les vocals i la seva correspondència dactilològica, es pot iniciar l'ús de la dactilologia accentuada (veure graella següent) per fer èmfasi en la seva entonació específica; realitzant el moviment d'obert o tancat i partint del seu tret del so. Es dona molta importància al coneixement i ús de les vocals accentuades per la posterior memòria i precisió lèxica que necessita l'alumne/a, emprant alhora l'entonació de la vocal en qüestió.
- No hem inclòs la dièresi ja que a nivell de so no canvia. Treballem els aspectes dels trets sonors de les vocals.

VOCALS ACCENTUADES	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
à					
è / é					
í					
ò / ó					
ú					

Observacions:

- Cal tenir en compte que la configuració de la mà ha d'anar acompanyada de la imatge de referència (percepció visual del so) i la producció oral.
- Es treballarà inicialment les vocals A, E, I, O i U i un cop tingui assimilades aquestes cinc; es pot començar a introduir amb naturalitat les vocals accentuades sempre que la paraula en qüestió la porti (molts noms d'alta freqüència i d'ús quotidià estan accentuades). O sempre que es pugui evitar alguna confusió (dona-dóna, ara ja sense accent gràfic)
- El treball de les vocals accentuades anirà en funció del nivell educatiu, i també del context educatiu i logopèdic (en funció del lèxic que es vagi incorporant). Aquesta tasca es realitzarà amb més profunditat quan l'alumne/a iniciï el seu treball de l'ortografia.

ONOMATOPEIES	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
AU (llop)					
AI (mal)					
EI (saludar)					
EO (saludar)					
IA (ase)					
EA (indi)					
AMM (menjar)					
MUUU (vaca)					
BÈEE (ovella)					
PIU-PIU (pollet)					
CO-CO-CO (galina)					
OIN-OIN (porc)					
BUB-BUB (gos)					
MEEUU (gat)					
FFFFF (vent)					
NI-NO-NI-NO (ambulància)					
RRRRR (moto)					

BBBB (avió)					
SSSSSS (serp)					
XXXX (silenci)					
PIII-PIIII (clàxon)					
TA-TA-TA (trompeta)					
TU-TU-TU (helicòpter)					
ZZZZZ (abella)					
GU-GU (bebè)					
LA, LA (cantar)					
BAA BAA (vaixell)					

Observacions:

- Cal tenir en compte que la configuració de la mà ha d'anar acompanyada de la imatge de referència (percepció visual del so) i la producció oral.
- El treball de les onomatopeies es complementa molt amb els contes i/o amb la presentació d'imatges - objectes que emeten sons.
- Emprant les onomatopeies, introduïm la consciència sil·làbica i la relació C-V (consonant-vocal), per la seva producció.
- També introduïm la consciència de so i soroll. Ja que no tenen significat. A més, és el primer pas del treball del so amb significat, contextualitzat (en un conte o una vinyeta, per exemple).
- L'ús de les onomatopeies facilita la producció fonètica dels sons consonàntics, que es treballarà posteriorment (veure graella següent).

SONS CONSONÀNTICS	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
/m/					
/n/					
/ɲ/					
/p/					
/t/					
/k/					
/b/					
/d/					
/g/					
/f/					
/s/					
/z/					
/ʃ/					
/ts/					

/dz/					
/ʒ/					
/tʃ/					
/dʒ/					
/l/					
/ʎ/					
/r/					
/r/					

Diftongs creixents	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
/ia/ /ie/ /io/ /iu/					
/ua/ /ue/ /ui/ /uo/					
Diftongs decreixents					
/ai/ /ei/ /oi/					
/au/ /eu/ /ou/					

Observacions:

- Cal tenir en compte que la configuració de la mà ha d'anar acompanyada de la imatge de referència (percepció visual del so) i la producció oral.
- El treball dels sons consonàntics pot ser una eina útil pel treball inicial de la lectura i del llenguatge escrit sobretot en la fase alfabètica. A la graella hem afegit les nasals, oclusives, fricatives i líquides. Sempre s'emprarà la seva correspondència en dactilologia.
- Seria recomanable començar amb les síl·labes directes (C-V) i posteriorment les inverses (V-C), per així anar augmentant progressivament la seva dificultat.
- Hem afegit a la graella els díftongs creixents i decreixents, essent elements fonètics i fonològics importants del desenvolupament del llenguatge oral i escrit.
- Es poden afegir altres grups com: nasal + consonant, /s/ + dues consonants, consonant + líquida /l/, consonant + líquida /r/,...

Referències bibliogràfiques de materials i recursos metodològics:

Bosch, L. (1982). Avaluació del llenguatge: taula i edat d'adquisició de fonemes. Departament de Psicologia General. Universitat de Barcelona.

Calafí, M.; Ocaña, E.; Segarra, M. i Vives, R. (2014). Recursos i activitats per a l'adquisició dels sons de la parla en infants, Les capses dels sons. Editorial Lebon.

Jiménez, P.; Sarmiento, J.A.; Kobersky, E. (1974). Utilización del sistema verbo-tonal de corrección fonética en la enseñanza del español a francohablantes. Universidad de Mons (Bélgica). Boletín AEPE nº 10.

Ocaña, E. i Vinardell, M. (2011) L'ús de la dactilologia com a suport en la localització visual dels sons: Recull de Fonemes Dactilològics. Servei Educatiu CREDA Jordi Perelló. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Asociación Española Verbotonal (2017). Sistema Verbotonal. [Método Verbotonal](#).

GRAELLA DE LES FASES DE L'ADQUISICIÓ DE LA DACTILOLOGIA

Què és la dactilologia?

La dactilologia és la lectura lletrejada manual, o alfabet manual, que representa les grafies de l'abecedari de la llengua. És la part de la llengua de signes que permet l'entrada visual i alfabètica a la llengua escrita i parlada. Es tracta d'associar una “paraula” amb als conceptes que treballem, en la seva vessant alfabètica i lexical.

Es treballa i es valora la producció lèxica i gràfica amb la seva correspondència dactilològica, com també la seva adquisició, integració, memòria i precisió lèxica. Es valora també la comprensió i expressió del significat del lèxic que es treballa, paral·lelament.

Tant l'alumne/a com la professional haurien d'emprar correctament l'alfabet dactilològic que faci referència a la lletra / grafia en qüestió.

TREBALL INICIAL DE LA DACTILOLOGIA / LECTOESCRITURA			
	A	EP	NT
Imitació de l'alfabet			
Correspondència dactilologia - grafia			
Correspondència dactilologia - grafia accentuada o amb dièresi			
Correspondència dactilologia – fonema / so			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- L'alumne/a ha de conèixer i produir tot l'alfabet dactilològic de la pròpia llengua de signes catalana, en relació a l'alfabet català i/o castellà. D'aquest alfabet dactilològic es valorarà la seva correspondència gràfica i fonètica.
- A la graella es poden afegir a la cel·la corresponent les grafies i/o fonemes ja assolits, en procés i els que no estan treballats.

TREBALL DE LA RUTA LÈXICA I FONOLÒGICA						
	Comprensió			Expressió		
	A	EP	NT	EP	EP	NT
Global [caputxeta]						
Analítica (síl·làbica) [ca-put-xe-ta]:	[Hatched pattern]					
* paraula monosil·làbica [pi]						
* paraula bisil·làbica [pi-la]						
* paraula trisil·làbica [pi-lo-ta]						
* paraula de més de tres síl·labes [pi-lo-te-ta]						
Analítica (síl·làbica- tònica) [ca-DI-ra]						
Accentuada [àvia]						
Contrast grafia-so [pOr-tar] - /u/						

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- Tenir en compte en quina etapa es troba l'alumne/a: pre-sil·làbica, síl·làbica, síl·labica-alfabètica o alfabètica (Teberosky, 2001).
- Començar amb aquell vocabulari de més alta freqüència o de més ús quotidià (noms nens de l'aula, dels mestres, de la família, objectes,...).
- En la dactilologia global és important lletrejar d'esquerre a dreta en un ritme equivalent a la parla, l'alumne/a ha de "veure" com és de llarga-curta, com comença i com acaba,... Sempre acompanyar de la parla.
- En la dactilologia sil·làbica és important fer la segmentació sil·làbica i alhora produir la producció fonològica. L'alumne/a ha de veure com es segmenten les paraules
- El contrast grafia-so, la mà activa indica la configuració de la dactilologia que correspon a la grafia i la mà passiva fa referència al fonema (del so).

Referències bibliogràfiques de materials i recursos metodològics:

Segimon, J.M.; Fernandez-Viader, M.P. i Colell, S. (1995). Del signe a la paraula 1 i 2. Editorial Salvatella.

Teberosky, A. (2001). Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure. Editorial Vicens Vives.

Vinardell, M. et altri (2010). La dactilologia. Tècniques de suport a la llengua oral. Estratègies per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat auditiva. Ateneu: materials i recursos per a la formació. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

GRAELLA DE LES FASES DE L'ADQUISICIÓ DEL CATALÀ SIGNAT

Què és el català signat?

El català signat (CS) incideix principalment en l'estructura sintàctica del català parlat i escrit. El CS s'apropa a les característiques pròpies de la llengua de signes (incloent els signes deíctics, classificadors i verbs direccionals) per aportar significat conceptual i lingüístic.

Es treballa i es valora la producció de l'estructura sintàctica: l'ordre de l'oració simple i/o composta, la identificació de les parts o el lèxic més importants de la frase.

Tant l'alumne/a com la professional haurien d'emprar els signes de contingut lingüístic correctes que facin referència a les paraules en qüestió.

TREBALL INICIAL DEL CATALÀ SIGNAT / ESTRUCTURA LINGÜÍSTICA DE L'ORACIÓ SIMPLE			
	A	EP	NT
Ordre dels elements de la frase simple			
Producció dels elements lexicals funcionals de la frase			
Producció sintàctica del subjecte – verb – objecte			
Producció de la frase simple amb més elements			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- És important assegurar que l'alumne/a tingui prèviament la comprensió de l'ordre de l'oració, abans de realitzar la seva producció; és a dir, tenir clara la planificació lingüística.
- Tenir en compte el bagatge lexical de l'alumne/a i la seva organització del discurs; en com executa les seves funcions lingüístiques.
- Per afavorir la construcció pròpia de l'estructura de la frase, podem utilitzar com a estratègia les preguntes bàsiques (qui, què, com, on,...) fins completar l'oració.
- També podem afavorir la construcció de la frase, reforçant la producció dels exponents (clixés) lingüístics diversos, dins de les funcions comunicatives concretes (demanda, reformulació, extensió, ampliació,...) (Vila, I. 2007; Del Río, M.J. 1993)

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT / ESTRUCTURA LINGÜÍSTICA DE L'ORACIÓ COMPOSTA			
	A	EP	NT
Consolidació de la frase simple S-V-O			
Producció dels sintagmes nominals i verbals			
Producció dels sintagmes preposicionals (de, per,...)			
Producció d'oracions coordinades (i, o, ni, però,...)			
Producció d'oracions subordinades (que, perquè,...)			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- Hem introduït les tipologies de sintagmes i d'oracions de més alta freqüència; podem incorporar a la graella altres sintagmes més específics.
- És important treballar sistemàticament i anar ampliant els elements de l'oració i del discurs.
- Cal continuar treballant en la reformulació mitjançant les preguntes funcionals (introduïdes per preposicions: de qui, per a qui, a on,...) fins completar l'oració composta.

Referències bibliogràfiques de materials i recursos metodològics:

Del Río, M.J. (1987). La adquisición del lenguaje: un análisis interaccional. *Infancia y Aprendizaje* 30. (págs. 11-30)

Vila, I. (1984) La competencia comunicativa en el niño durante los dos primeros años de la vida. Tesis doctoral no publicada. Universidad de Barcelona.

Vinardell, M. et altri (2010). El Català Signat. [Tècniques de suport a la llengua oral. Estratègies per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat auditiva](#). Ateneu: materials i recursos per a la formació. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

GRAELLA DE LES FASES DE L'ADQUISICIÓ DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE

Què és el català signat exacte?

El català signat exacte (CSE) incideix principalment en l'estructura morfològica, bàsicament en tots els seus elements, del català parlat i escrit.

Es treballa i es valora la producció de l'estructura morfològica: les partícules morfològiques de les paraules i de l'oració com la morfologia no verbal i la verbal, i les categories morfològiques de l'estructura gramatical i lexical.

Tant l'alumne/a com la professional haurien d'emprar els signes de contingut lingüístic correctes que facin referència als elements morfològics en qüestió. Cal fer molta incidència amb els signes específics i deíctics; i emprant la dactilologia per visualitzar les variacions morfològiques.

TREBALL INICIAL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / ESTRUCTURA MORFOLÒGICA			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques de la frase			
Identificació de les partícules morfològiques de la paraula			
Discriminació de les categories morfològiques de l'estructura i lexical			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- Quan parlem d'identificació de les parts morfològiques de la frase ens referim a elements com articles, preposicions, conjuncions, pronoms forts, febles... Per exemple: L' (_IX) entrepà DE (_IX) xocolata
- S'ha de saber identificar que a la frase hi ha elements morfològics, tant verbals com no verbals; diferenciant-los del que és nom o verb genèric. Per exemple: El (_IX) treballa_DOR (persona) treball_A (_IX ell) en un lloc de treball; La (_IX) peixat_ERA (persona+dona) i la (_IX) carnisser_ERA (persona+dona) treball_EN (_IX elles) al (_IX lloc) mercat,...
- És important que pugui identificar el que és la categoria morfològica pel que fa a l'estructura gramatical (morfologia nominal i verbal) i la lexical (paraules, morfemes, derivació, composició, flexió,...). És important diferenciar les categories gramaticals “semànticament” (amb paraules lexicals amb contingut i significat) i “morfològicament” (en quant a la forma). Per exemple: La (_IX) cas_A (dct) blanc_A (dct); El (_IX) forn_ER (persona) treball_A (_IX ell) al (_IX lloc) forn,...

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / MORFOLOGIA NO VERBAL			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques no verbals: gènere i nombre			
Identificació de les parts morfològiques no verbals: pronoms personals forts i febles			
Identifica les categories morfològiques lexicals: paraules / lexemes – morfemes			
Identifica les categories morfològiques lexicals: derivació-composició			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- No només es demana la identificació sinò també la producció d'aquests elements morfològics.
- En la identificació del gènere i nombre, s'incideix en el singular i el plural. Per exemple: El (_IX ell) pare, els (_IX plural) par_ES (_ix ells); la (_IX) boca, les (_IX plural) bo_QUES (dct + plural);...
- En la identificació dels pronoms febles, són bàsicament signes deíctics (em, et, es, el, la, els, les, en, ho, li, hi, ens, us) que sempre s'ha de fer la localització visual per otorgar significat. Per exemple: EM (_IX) rento (_IX jo) la (_IX lloc) cara, ELS (_IX ells) HI (_IX) dóno un regal,... Els pronoms reflexius, encara que són forts, poden funcionar com un pronom feble. Per exemple: Va ser per a (_IX lloc) MI (_IX jo) una sorpresa.
- En el treball de paraules i morfemes, hem d'incidir en la identificació de la paraula arrel (lexema) i dels morfemes flexius (de gènere, nombre, persona i temps) i derivatius. Per exemple: pensar en formes com calculadores, calcular, càlcul..., i expliquem que el lexema és “calcul-”. Una vegada separat el lexema, ens queda el morfema “-adores”. Dintre d'aquest morfema hi podem distingir la forma “-es”, que indica que la paraula és plural. “-es” és un morfema flexiu; sempre emprant els signes deíctics i dactologia que correspondria.

- Pel que fa a la derivació, també s’empren els signes deíctcs corresponents. Un exemple seria: de la paraula primitiva pilota, afegim els sufixos pilot_A (dct), pilot_ETA (dct + signe petit), pilot_ASSA (dct + signe gran) en el treball dels diminutius i augmentatius. Un altre exemple, treballant els prefixos com sub-, anti-, des-,... caldria signar primer el significat d’aquests prefixos amb dactilologia i després signar el lexema, com sub - terrani.
- En la composició, en què el resultat és un mot compost, es signen els mots (que poden ser de diferents categories gramaticals). Per exemple: para - sol, salva - vides,...

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / INICI MORFOLOGIA VERBAL			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques verbs regulars: persona i nombre			
Identificació de les parts morfològiques verbs irregulars: persona i nombre			
Identificació i producció de les conjugacions verbs regulars: temps i mode			
Identificació i producció de les conjugacions verbs irregulars: temps i mode			
Identificació i producció de les conjugacions verbs reflexius			
Identificació i producció de les conjugacions verbals			

Valoració del Grau d’assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Observacions:

- S’ha de tenir en compte tant la identificació com producció d’aquests elements morfològics.
- La identificació de la persona verbal, en els verbs regulars, s’indicarà amb dactilologia. Per exemple: (jo) salt_O, (vosaltres) salt_EU, (ells) parl_EN. Es signa el verb – acció i després l’element morfològic (amb el signe deíctic i/o en dactilologia).
- Pels que fa als verbs irregulars, quan la forma verbal no manté l’arrel es marcarà amb dactilologia i en els casos que sí que manté l’arrel, només s’indicarà amb dactilologia el morfema. Per exemple: (jo) _VAIG , (tu) _VAS, (ell) _VA, (nosaltres) an_EM, (vosaltres) an_EU, (ells) _VAN. Es farà també el signe de l’acció i a continuació el morfema en dactilologia i/o signe deíctic.
- En la identificació dels temps verbals, s’indicarà amb dactilologia el morfema verbal i amb el signe farem referència al temps verbal. Per exemple: (jo) pint_ARÉ (signe futur), (nosaltres) pint_ÀVEM (signe passat), (tu) has pint_AT (passat recent).
- En el treball de verbs reflexius cal marcar tant el pronom com la flexió verbals. Per exemple: em (_IX)pentin_O, et (_IX)pentin_ES, ens(_IX_cercle) pentin_EM
- Per identificar la conjugació verbal que es correspon a cada forma verbal es pot marcar primer el morfema verbal i després indicar el morfema que indica la conjugació. Per exemple: camin_O - camin_AR, dorm_EN - dorm_IR.

GRAELLES DE VALORACIÓ DEL SUPORT SIGNAT

**COMISSIÓ DE SUPORT SIGNAT PER ACCEDIR A LA LO/LE
ACPCREDA**

Rosalia Gabriel, CREDA Comarques II
Núria Ocaña, CREDA Comarques II
Montserrat Pomés, CREDA Comarques II
Anna Rubiés, MALL
Marta Vinardell, CREDA Jordi Perelló (coordinadora)

Curs 2016/17

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

FONEMES DACTILOLÒGICS (1/5)

VOCALS	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
A					
E					
I					
O					
U					

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

FONEMES DACTILOLÒGICS (2/5)

VOCALS ACCENTUADES	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
à					
è / é					
í					
ò / ó					
ú					

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

FONEMES DACTILOLÒGICS (3/5)

ONOMATOPEIES	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
AU (llop)					
AI (mal)					
EI (saludar)					
EO (saludar)					
IA (ase)					
EA (indi)					
AMM (menjar)					
MUUU (vaca)					
BÈEE (ovella)					
PIU-PIU (pollet)					
CO-CO-CO (galina)					
OIN-OIN (porc)					

BUB-BUB (gos)					
MEEUU (gat)					
FFFFF (vent)					
NI-NO-NI-NO (ambulància)					
RRRRR (moto)					
BBBB (avió)					
SSSSSS (serp)					
XXXX (silenci)					
PIII-PIIII (clàxon)					
TA-TA-TA (trompeta)					
TU-TU-TU (helicòpter)					
ZZZZZ (abella)					
GU-GU (bebè)					
LA, LA (cantar)					
BAA BAA (vaixell)					

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

FONEMES DACTILOLÒGICS (4/5)

SONS CONSONÀNTICS	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
/m/					
/n/					
/ɲ/					
/p/					
/t/					
/k/					
/b/					
/d/					
/g/					
/f/					

/s/					
/z/					
/ʃ/					
/ts/					
/dz/					
/ʒ/					
/tʃ/					
/dʒ/					
/l/					
/ʎ/					
/r/					
/r̄/					

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

FONEMES DACTILOLÒGICS (5/5)

Diftongs creixents	Reconeixement del signe	Producció del signe (imitació)	Producció del signe + producció oral (imitació)	Ús espontani del signe + producció oral	Expressió oral espontània
/ia/ /ie/ /io/ /iu/					
/ua/ /ue/ /ui/ /uo/					
Diftongs decreixents					
/ai/ /ei/ /oi/					
/au/ /eu/ /ou/					

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

DACTILOLOGIA (1/2)

TREBALL INICIAL DE LA DACTILOLOGIA / LECTOESCRITURA			
	A	EP	NT
Imitació de l'alfabet			
Correspondència dactilologia - grafia			
Correspondència dactilologia - grafia accentuada o amb dièresi			
Correspondència dactilologia – fonema / so			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

DACTILOLOGIA (2/2)

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

TREBALL DE LA RUTA LÈXICA I FONOLÒGICA						
	Comprensió			Expressió		
	A	EP	NT	EP	EP	NT
Global [caputxeta]						
Analítica (síl·làbica) [ca-put-xe-ta]:	[Hatched pattern]					
* paraula monosíl·làbica [pi]						
* paraula bisíl·làbica [pi-la]						
* paraula trisíl·làbica [pi-lo-ta]						
* paraula de més de tres síl·labes [pi-lo-te-ta]						
Analítica (síl·làbica- tònica) [ca-DI-ra]						
Accentuada [àvia]						
Contrast grafia-so [pOr-tar] - /u/						

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

CATALÀ SIGNAT (1/2)

TREBALL INICIAL DEL CATALÀ SIGNAT / ESTRUCTURA LINGÜÍSTICA DE L'ORACIÓ SIMPLE			
	A	EP	NT
Ordre dels elements de la frase simple			
Producció dels elements lexicals funcionals de la frase			
Producció sintàctica del subjecte – verb – objecte			
Producció de la frase simple amb més elements			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

CATALÀ SIGNAT (2/2)

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT / ESTRUCTURA LINGÜÍSTICA DE L'ORACIÓ COMPOSTA			
	A	EP	NT
Consolidació de la frase simple S-V-O			
Producció dels sintagmes nominals i verbals			
Producció dels sintagmes preposicionals (de, per,...)			
Producció d'oracions coordinades (i, o, ni, però,...)			
Producció d'oracions subordinades (que, perquè,...)			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

CATALÀ SIGNAT EXACTE (1/3)

TREBALL INICIAL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / ESTRUCTURA MORFOLÒGICA			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques de la frase			
Identificació de les partícules morfològiques de la paraula			
Discriminació de les categories morfològiques de l'estructura i lexical			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

Nom i cognoms de l’alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

CATALÀ SIGNAT EXACTE (2/3)

Valoració del Grau d’assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / MORFOLOGIA NO VERBAL			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques no verbals: gènere i nombre			
Identificació de les parts morfològiques no verbals: pronoms personals forts i febles			
Identifica les categories morfològiques lexicals: paraules / lexemes – morfemes			
Identifica les categories morfològiques lexicals: derivació-composició			

Nom i cognoms de l'alumne:	Edat:	Data de naixement:
Professional que fa la valoració:	Centre:	Data de la valoració:

CATALÀ SIGNAT EXACTE (3/3)

TREBALL DEL CATALÀ SIGNAT EXACTE / INICI MORFOLOGIA VERBAL			
	A	EP	NT
Identificació de les parts morfològiques verbs regulars: persona i nombre			
Identificació de les parts morfològiques verbs irregulars: persona i nombre			
Identificació i producció de les conjugacions verbs regulars: temps i mode			
Identificació i producció de les conjugacions verbs irregulars: temps i mode			
Identificació i producció de les conjugacions verbs reflexius			
Identificació i producció de les conjugacions verbals			

Valoració del Grau d'assoliment: A: assolit / EP: en procés / NT: no treballat